

Відгук

офіційного опонента **Овчаренко Наталії Анатоліївни**, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування Криворізького державного педагогічного університету на дисертаційну роботу **Тао Жуй «Методика формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), галузь знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка)

1. Актуальність теми дослідження.

Реформування вищої освіти України та Китаю зумовлені світовими глобалізаційними процесами, спрямованими на створення єдиного культурно-освітнього простору на засадах принципів гуманізації та актуалізації художньо-естетичних цінностей у підростаючого покоління. Відповідно, до особливо важливих стратегічних напрямів реформування сучасної музично-педагогічної освіти необхідно віднести актуалізацію проблеми формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу, що дозволить їм ефективно реалізовувати свій фаховий потенціал в опануванні зазначеними цінностями молоддю та дітьми, що підтверджено нормативно-правовими документами, а саме: Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI століття), Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018), документами Міністерства освіти і науки України (Закон про освіту (2017); «Про вищу освіту» (2014).

На вирішення такої проблеми спрямовано дисертаційна робота Тао Жуй, нагальність вирішення якої визначається тим, що сформована художньо-педагогічна майстерність майбутніх викладачів вокалу реалізується і збагачується у виконавсько-дидактичному, методично-технологічному та художньо-інтерпретаційному процесі вокально-педагогічної діяльності.

Необхідність вирішення досліджуваної проблеми посилюється низкою суперечностей, зокрема: актуалізацією проблеми художньо-педагогічної

майстерності та відсутністю її теоретичного і практичного розв'язання в науково-методичному просторі вокальної педагогіки; нагальною потребою вищої школи у кваліфікованих педагогах-вокалістах, які можуть досконало виконувати свої професійні функції, та відсутністю методики формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу.

Підтвердженням актуальності вирішення наукової проблеми вважаємо те, що дисертацію виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» і, що вона є складником наукової теми кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160).

Тому, тема дисертаційної роботи **«Методика формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу»** набуває важливості і актуальності, що підтверджується її ґрунтовним теоретичним, методологічним та емпіричним наповненням, впровадженням результатів в освітній процес українських закладів вищої освіти, а також апробацією на вітчизняних, зарубіжних наукових заходах.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Детальний аналіз дисертаційної роботи показав цілісність, системність і повноту розкриття Тао Жуй проблеми формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу. Автором роботи коректно і кваліфіковано визначено науковий апарат дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності методики формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу. Для її досягнення дисертантом визначено п'ять завдань дослідження. На їх виконання

спрямовано комплекс загальнотеоретичних, конкретнонаукових аналітичних, емпіричних, статистичних методів. Структура дисертації цілісна та логічна.

Вирішення *першого завдання* і *другого завдання* розкрито в першому розділі дисертації «Теоретичні основи формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу». Обґрунтовані автором в розділі наукові положення базуються на багатій джерельній базі, численних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених, детальному аналізі сучасного стану проблеми формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу. Результати їх опрацювання показали високий рівень наукової обізнаності дисертанта, власне бачення зазначеної проблеми, наукову й професійну етичність.

Позитивно відмітимо здійснення аналізу досвіду полтавської наукової школи під орудою І. Зязюна та Н. Тарасевич щодо визнання єдності і взаємодії структурних складових педагогічної майстерності в контексті компетентнісного підходу та теорії спілкування, яка сьогодні розглядається як теорія комунікації (за В. Кан-Калик). Теоретичний аналіз дав можливість автору здійснити визначити змістове наповнення педагогічної майстерності, а саме: професійні знання, педагогічна техніка, педагогічні здібності, педагогічна моральність, зовнішня культура, а також низка професійно значущих якостей. Логічним є використання дисертантом сучасного дослідницького інструментарію компаративістики для пошуку термінологічних аналогів при перекладі наукового тезаурусу розвідок, який засвідчив значні термінологічні розбіжності у визначенні поняття «педагогічна майстерність» та застосування під поняттям «майстерність» при перекладі на англійську мову термін «proficiency».

Вважаємо науково доцільним, що Тао Жуй для обґрунтування поняття «Художньо-педагогічна майстерність» досліджує тлумачення понять: «естетичний вимір», «музично-естетичне», «художнє» «вокально-орфоепічна культура», «сценічно-образна культура», «технологічна культура», «художньо-комунікативні культура», «художньо-комунікативна діяльність» «художній образ», «художньо-педагогічна інтерпретація», «виконавсько-педагогічна майстерність», «вокально-виконавська майстерність», «вокально-педагогічна майстерність».

За результатами порівняльно-зіставного, проблемного та компаративного аналізу розвідок українських та китайських науковців автор роботи обґрунтував власне визначення поняття «художньо-педагогічна майстерність майбутніх викладачів вокалу», яка є як найвища форма фахової активності, що характеризується специфічним комплексом особистісних якостей і мотиваційно-ціннісних орієнтирів, необхідних для успішної викладацької діяльності у сфері вокальної педагогіки, сукупністю фахових компетентностей і актуалізацією творчого потенціалу у виконавсько-дидактичному, методично-технологічному та художньо-інтерпретаційному процесі.

Заслуговує схвалення визначена дисертантом структура художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу, яка складається з трьох компонентів – мотиваційно-ціннісного, пізнавально-операціонального та рефлексивно-продуктивного, змістовим наповненням яких служить специфічний комплекс властивостей і художньо-естетичних цінностей, необхідних для успішної викладацької діяльності; переконлива художньо-педагогічної інтерпретація засобами вокально-педагогічної техніки, які тісно корелюються в орфоєпіці, мімичній та пантомімичній виразності, самоконтролі над рухами тіла і вольовій саморегуляції та прагненні досягти акмеологічних висот у професійній діяльності.

Згідно успішно виконаного *третього завдання* дослідження, розкритого в другому розділі дисертації «Методичні засади формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу» відмітимо методологічну підготовку дослідника у визначенні методологічних підходів та методичних принципів, які становлять наукову основу методики формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу, як: наукові підходи: аксіологічний, компетентнісний, акмеологічний – домінувальні та особистісний, герменевтичний, полікультурний, технологічний, творчо-діяльнісний, а також, відповідні науковим підходам методичні принципи, як-от: естетизації, гуманізації, спрямованості особистості на фахові ціннісні орієнтації, забезпечення динаміки розвитку позитивних потребнісно-мотиваційних станів здобувачів, цілісного впливу індивідуалізації навчання та індивідуальної презентативності майбутнього

викладача вокалу, художньо-педагогічної множинності образної сфери вокальної музики, усвідомлення текстової та інтертекстової семантики вокального твору. полілогу культур, герменевтичного кола, методичної / технологічної компетентності, реалізації власного творчого потенціалу, художньо-комунікативної компетентності, цілеспрямованого залучення до створення власних довершених інтерпретацій вокальних творів, акмеологічності.

Особливо цінним в дисертації вважаємо теоретично обґрунтовану та експериментально перевірену дисертантом поетапну методику формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу, що свідчить про виконання *четвертого завдання дослідження*.

Маємо позитивно відмітити визначенні автором дисертації етапи впровадження методики формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу: пропедевтично-орієнтаційний, змістово-орієнтаційний, акмереалізаційний; педагогічні умови формування зазначеного явища (актуалізація у здобувачів позитивної мотивації щодо набуття художньо-педагогічної майстерності у сфері викладання вокалу, технологізація художньо-образного опрацювання вокального репертуару, стимулювання художньо-педагогічної самореалізації в акмеологічній перспективі) та методи, відповідні першій педагогічній умові: дискусії; наведення на евристичний пошук, евристичні бесіди, диспут, мотиваційно-педагогічний полілог, мотивація до смислу музичних образів, педагогічного спостереження тощо. Пропоновані педагогічні умови реалізовано в процесі наскрізних організаційних форм навчання.

Вагомою для практики професійної діяльності майбутніх викладачів вокалу вважаємо інноваційну комбінаторну технологію художньо-педагогічної інтерпретації, відповідна другій педагогічній умові, яка включає методи: «Словники вокальної культури», аналіз нотних та аудіоджерел, класифікація та систематизація вокального репертуару, синхроністична таблиця, фасилітована дискусія тощо; методи, відповідні третій педагогічній умові: «Словники вокальної культури», аналіз нотних та аудіоджерел, класифікація та систематизація вокального репертуару, синхроністична таблиця, фасилітована дискусія тощо.

Дисертантом експериментальним шляхом встановлено, що художньо-педагогічна майстерність китайських викладачів вокалу набуває якісно вищого рівня завдяки залученню до навчального репертуару творів на мовах слов'янської та романо-германської груп, зокрема, творів італійських, українських, німецьких і російських композиторів. Заслужують схвалення критерії, показники та рівні сформованості художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу. Для оцінювання мотиваційно-ціннісного компонента автором роботи було доречно обрано аксіологічний критерій, пізнавально-операціональний компонент визначався за компетентнісним критерієм, рефлексивно-продуктивний компонент вимірювався акмеологічним критерієм. У ході формувального експерименту здобувачем було доведено ефективність поетапного впровадження запропонованих педагогічних умов та методів.

У висновках дисертації здобувачем відображено динаміку вирішення проблеми дослідження відповідно поставленим у роботі завданням, яка в повній мірі підтверджує дієвість авторської методики формування досліджуваного явища.

Заслужує схвалення, що основні положення і результати дослідження дисертації обговорено на численних науково-методичних і науково-практичних заходах міжнародного та всеукраїнського рівнів та на щорічних звітних наукових конференціях аспірантів і науковців факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (2017-2020 рр.).

3. Наукова новизна одержаних результатів.

Наукова новизна здійсненого дослідження є незаперечною, оскільки вперше: здійснено цілісне дослідження формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу; розкрито сутність поняття художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу; обґрунтовано структуру художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу, що складається з трьох компонентів (мотиваційно-ціннісного, пізнавально-операціонального та рефлексивно-продуктивного); розроблено поетапну методику формування

художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу (пропедевтично-орієнтаційний, змістово-технологічний, акмеореалізаційний етапи) на засадах домінуючих підходів (аксіологічного, компетентнісного й акмеологічного), в основу якої покладено низку педагогічних умов (актуалізація у здобувачів позитивної мотивації щодо набуття художньо-педагогічної майстерності у сфері викладання вокалу, технологізація художньо-образного опрацювання вокального репертуару, стимулювання художньо-педагогічної самореалізації в акмеологічній перспективі); розроблено критерії (аксіологічний, компетентнісний та акмеологічний) із відповідними до змісту компонентів показниками.

Конкретизовано концепт художньо-педагогічної інтерпретації та спорідненого з ним тезаурусу наукового дослідження.

Уточнено професійно значущі якості майбутніх викладачів вокалу; сутнісні характеристики виконавсько-педагогічної техніки; принципи та методи формування їхньої художньо-педагогічної майстерності.

Подальшого розвитку дістали теорія педагогічної майстерності та діагностичний інструментарій оцінювання сформованості художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні результати дисертації висвітлено у 10 публікаціях, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 5 – апробаційного характеру.

5. Практичне значення одержаних результатів.

Полягає в розробленні методики формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу та у перспективності впровадження в практику викладання музично-фахових, зокрема – вокальних дисциплін розробленого комплексу педагогічних умов, інноваційних методів,

комбінаторної технології художньо-педагогічної інтерпретації, спрямованих на формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу.

Пропонована автором роботи методика може застосуватися в умовах підвищення кваліфікації викладачів вокалу та у процесі самоосвіти й самовдосконалення фахівців даного профілю різного кваліфікаційного рівня.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка (акт про впровадження від 12.08.2021, № 2515), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (акт про впровадження від 22.10.2021, №23), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 12.10.2021, №2129/24).

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

У цілому слід відзначити високий науковий рівень розробок здобувача, обґрунтованість отриманих результатів та вказати на певні дискусійні положення і зауваження до роботи.

1. Автором роботи дано визначення комплексу понять дотичних до поняття «художньо-педагогічна майстерність». На наш погляд, доцільним було б у такому контексті розглянути поняття «художньо-педагогічна культура».

2. Дисертант неодноразово використовує поняття «аксіологічний концепт» яке, на жаль, не було достатньо розкрито в роботі. Бажано пояснити, що саме дослідник мав на увазі.

3. Комплекс методичних принципів формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу включає принцип усвідомлення текстової та інтертекстової семантики вокального твору в контексті герменевтичного підходу. Було б доцільно розкрити значення «інтертекстової семантики» у порівнянні з «інтертекстовим полем».

4. У підрозділі 2.2. дисертації комбінаторну технологію художньо-педагогічної інтерпретації. Розкрийте більш детально, на що спрямовувалася зазначена технологія і в чому її специфіка.

5. Робота набула б досконалості, якби здобувачем було більш повно розкрито досвід формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу в різних країнах, зокрема – в Китаї.

Проте зауваження, що висловлені вище, мають дискусійний характер, через що не зменшують наукову новизну, теоретичну та практичну значущість дисертаційної роботи, що рецензується.

З аналізу тексту дисертації офіційним опонентом вбачається **дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності** в повному обсязі.

7. Загальна оцінка дисертації

Дисертація «**Методика формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу**» є завершеною науковою працею, в якій її автором, Тао Жуй, отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має значення для розвитку теорії та методики музичної освіти.

Дисертаційна робота **Тао Жуй** відповідає порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами), а її автор **Тао Жуй** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри методики музичного
виховання, співу та хорового диригування
Криворізького державного педагогічного
університету

